

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

POČÁTKY VZDĚLÁVÁNÍ NA HOSÍNĚ

Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D.

Autor práce: Václava Jordánová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3

Forma studia: kombinované

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Václava Jordánová

Děkuji vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Zuzaně Svobodové, Ph.D. za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 HISTORIE ŠKOLSTVÍ	7
1.1 Uvedení polohy Hosína	7
1.2 Stručné dějiny obce.....	7
1.3 Historické počátky školy	8
1.4 Pobělohorská doba.....	9
1.5 Školské reformy císařovny Marie Terezie.....	10
1.6 Vývoj školství v 19. století	12
2 ÚDAJE Z KRONIKY	20
2.1 Žactvo	20
2.2 Chod školy a školní rada.....	20
3 ŠKOLSTVÍ PO VZNIKU ČESKOSLOVENSKO REPUBLIKY.....	22
3.1 Školství po vzniku Československé republiky	22
3.2 Školství v období 1948-1989.....	24
4 ŠKOLA A SOUČASNOST	27
5 LEGISLATIVA V OBECNÉM ŠKOLSTVÍ.....	28
5.1 Zákony vztahující se k obecnému školství	28
5.2 Vzdělání učitelů	29
6 INFORMACE O OBCI.....	31
6.1 Kostel.....	31
6.2 Školní knihovna	33
6.3 Malotřídní škola.....	34

6.4 Současná škola.....	34
6.5 Akce školy	35
6.6 Budoucnost školy.....	36
6.7 Současnost všeobecně.....	36
6.8 Základní škola.....	37
6.9 Mateřská škola	37
6.10 Zajímavosti	38
ZÁVĚR	39
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	41
SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	43

ÚVOD

Téma Počátky vzdělávání v návaznosti na obec Hosín jsem si vybrala, protože jsem se v Hosíně narodila, chodila jsem zde i do Mateřské školy a dvou tříd základní školy.

Při svých studiích jsem se opět na hosínskou školu dostala na praxi a v současné době zde také pracuji. Pokusím se ve své práci přiblížit obec Hosín a popsat vznik školy a její vývoj.

Z obecní a školní kroniky zodpovím otázky.

Kdo v hosínské škole vyučoval?

Jaké předměty se vyučovaly?

Kolik dětí docházelo do školy?

Zápisy z kronik obohatím i běžný život školy, který byl velmi pestrý, protkaný různými oslavami slavnostmi.

Rovněž mne zajímala odpověď na otázku, jak se vyvíjela malotřídní škola. Zajímavé jsou i informace o tom, jaké plány má hosínské vedení výchovně-vzdělávacího ústavu do budoucnosti. Hodný zjišťování je i aktuální stav obce a rozvoj mateřské a základní školy, tedy na základě jakých vzdělávacích programů je výuka vedena. Zajímalo mě i, kteří vyučitelé zde vyučovali (například od roku 1806 do 1975 – toto období jsem si vybrala, protože škola byla po roce 1975 uzavřena a znovuotevřena až roku 1992). Jelikož se jedná o téma s historickým podkladem, na které je k dispozici opravdu málo literatury, chtěla bych na výše zmíněné otázky odpovědět formou písemného shrnutí a popisování. Finanční problematiku nemám v plánu řešit, poněvadž v kronikách je zmiňováno především o platu učitelů a to v této práci nepovažuji za nejdůležitější. Ačkoli původní budova školy byla vybudována u fary, už roku 1599 pro svou práci jsem si zvolila období od roku 1848, neboť v tomto období procházelo školství podstatnými změnami, o čemž je zmíněno výše.

1 HISTORIE ŠKOLSTVÍ

1.1 Uvedení polohy Hosína

Hosín se nachází nad českobudějovickou pánví přibližně deset km severně od Českých Budějovic a asi čtyři km východně od Hluboké nad Vltavou v nadmořské výšce asi 500 m. Dominantou obce je pseudorománský kostel sv. Petra a Pavla, který je viditelný z širšího okolí. Trvale zde žije téměř šest set obyvatel. Lidé bydlí většinou ve vlastních rodinných domcích, kterých je v současnosti více než dvě stě. Menší část obyvatel pracuje v místním zemědělském družstvu nebo podniká a větší část dojíždí za prací či studiem převážně do Českých Budějovic. K tomu jim slouží především autobusové spojení, ale mohou používat i vlak.¹

1.2 Stručné dějiny obce

Výhodná poloha obce na návrší ovlivnila zajisté vznik zdejšího osídlení. Archeologické nálezy prokázaly, že tu byli lidé již v době bronzové, neboť se dochovaly z této doby mohyly. Při osidlování jižních Čech Slovy tu byly nalezeny pozůstatky sídliště hradištního typu, jehož součástí byl románský kostel sv. Petra a Pavla, postavený pravděpodobně v druhé polovině jedenáctého století. Později byl tento kostel nahrazen novějším raně gotickým kostelem, do něhož byl původní kostelík začleněn jako sakristie.

Hosín byl již ve středověku farní vesnicí. Patřil k panství v Hluboké nad Vltavou a podléhal vrchnosti, která právě toto panství vlastnila. Hluboká náležela českým králům, ale často byla zastavována různým šlechtickým rodům. Nejstarší písemné zmínky o obci jsou z roku 1330, které vypovídají o zdejším faráři Oldřichovi. Vrchnost spravovala také zdejší kostel, starala se o jeho údržbu, měla právo dosazovat

¹ www.hosin.cz

nové faráře a také ovlivňovat provozování a chod školy. Roku 1661 koupil hlubocké panství Jan Adolf ze Schwarzenbergu a jeho rod držel panství až do roku 1947.²

1.3 Historické počátky školy

Písemné zprávy dotvrzují, že škola zde fungovala již v roce 1599. V této době v jižních Čechách spravoval své panství poslední Rožmberk Petr Vok. V Praze vládl císař Svaté říše římské Rudolf II. Praha byla duchovní metropolí celé Evropy. Bylo to období zlatého věku renesance. Císař podporoval vědu a umění, podporoval svobodné myšlení, byl tolerantní k různým náboženstvím. Praha představovala bezpečný ostrůvek intelektuální svobody uprostřed zostřujícího se náboženského konfliktu mezi katolíky a protestanty. Císař podporoval svobodné bádání, měl neúnavnou touhu po objevování pravdy a byl posedlý okultismem, položil základy osvícenectví a moderní filosofie.³

Vzdělanost se stala prioritou, a ta vedla k rozšiřování elementárního školství i do malých vesnic. Ze stejných priorit otevřeli i školu v Hosíně.

První písemné zprávy vypovídají o skutečné existenci školy v roce 1599. A řídicím učiteli, jímž byl Mathius rektor Hosínský. Škola sídlila v bezprostřední blízkosti kostela v domě s číslem popisným 20. Navštěvovaly ji nejen děti z Hosína, ale i dalších okolních obcí patřících do hosínské farnosti. Škola v těchto prostorách fungovala až do roku 1851.⁴

Tyto farní neboli dětinské, malé školy poskytovaly dětem prvopočáteční, nejnižší vzdělání. Učilo se čtení, psaní a řídkěji počty. Součástí výuky bylo samozřejmě náboženství. Děti navštěvovaly školu od pondělí do soboty, vyučovalo se jen dopoledne. Odpoledne děti pomáhaly rodičům.⁵ A v sobotu též panu faráři s přípravou kostela na mši. V létě býval počátek školy již mezi pátou a šestou hodinou ranní a vyučování končilo v deset dopoledne. Délka vyučovací hodiny se měřila přesýpacím hodinami a konec i začátek hodiny se ohlašoval zvoněním malého zvonku.⁶

² www.hosin.cz

³ MARSHALL, P. H. *Magický kruh Rudolfa II.: alchymie, astrologie a magie v renesanční Praze*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, 334 s. ISBN 978-80-7381-238-6. str 18, 19, 20.

⁴ školní kronika Hosín s. 12

⁵ Školní kronika Hosín s. 12

⁶ VACÍNOVÁ, T. *Dějiny vzdělávání od antiky po Komenského*. vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009, 240 s. ISBN 978-80-86723-74-7. str 82

Školy bývaly v malé někdy i dřevěné budově velice skromně vybavené. Hlavní a ústřední místností byla auditor, kde probíhalo vlastní vyučování. V rohu místnosti stála katedra se zabudovanou skříňkou na uchovávání knih. V učebně bývaly dvě tabule, jedna na běžné psaní a druhá na psaní not. K sezení žáci používali jednoduché lavice bez opěradel, psali na velikém stole, kolem něhož všichni žáci seděli. Nebo seděli v hloučku kolem učitele. V dalším rohu místnosti byla veliká kamna. Další místnosti sloužily k bydlení učitele. Učitel učil žáky nejprve rozpoznávat jednotlivá písmena, potom číst slabiky a jednotlivá slova prozpěvováním a neustálým opakováním si je vrývaly do paměti. Učitel jim předčítal a žáci se text učili nazpaměť, využívalo se sluchové paměti. Při psaní učitel vryl dané písmeno do vosku a žáci po něm dané písmeno obtahovali. Na psaní nosili žáci do školy voskové tabulky s rydly. V matematice se učili žáci pouze sčítat, odčítat, dělit a násobit. Ve výuce používali ruce a početní hodnoty znázorňovali prsty. Učebnice a knihy ve výuce chyběly. Knihy byly drahé, mnohým žákům cenové nedostupné.⁷

1.4 Pobělohorská doba

Po krvavé bitvě na Bílé Hoře, roku 1627, vydal císař Ferdinand II dokument „Obnovené zemské zřízení“. Katolické vyznání bylo jediným povoleným náboženstvím. Ti, kteří nechtěli přestoupit na tuto víru, byli vyhnáni ze země a jejich majetek konfiskován. Poddaný lid neměl na výběr, musel přestoupit ke katolictví. Země se podstatně vylidnila a nastal kulturní úpadek a radikální germanizace. Vše dokonala krutá Tricetiletá válka. České země byly vypleněny. Počet obyvatel poklesl ze tří milionů na osm set tisíc, zpustlo přes tři sta zámků, sto měst a přes tisíc vesnic. Mnoho škol bylo zavřeno, živořily jen školy městské a farní. Prostý lid postrádal motivaci posílat děti do školy. Byl zaneprázdněn existenčními starostmi a prací pro vrchnost. A vrchnost postrádala zájem vzdělávat své poddané. Naprostá většina obyvatel byla negramotná, upadlo také učitelské povolání. Zajištění školy a vybavení pro učitele bylo pouze na

⁷ VACÍNOVÁ, Tereza. *Dějiny vzdělávání od antiky po Komenského*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009, 240 s. ISBN 978-80-86723-74-70. str 116, 117.

rozhodnutí vrchnosti, fary a rodičů. Finanční zajištění učitelů bylo velmi špatné. Učitel měl vedle výuky dětí další povinnosti jako písař, varhaník a podobně.⁸

O řádný chod školy se staral farář. Školy financoval z peněz ze zádušního jmění. Podle arcibiskupské instrukce z roku 1697 měl být učitel skromný a poslušný. Žáky měl učit jak v literárním umění, tak i ve zbožnosti a poslušnosti k rodičům a k vrchnosti. Kantor při nástupu do školy musel přísahat na tridentské vyznání víry. Musel být bezúhonný a z katolické rodiny a ještě velice horlivý ve své víře. Úroveň vzdělání učitelé byla též rozmanitá, většinou se jednalo o absolventy nižších gymnaziálních tříd. Výuka zahrnovala především náboženství, čtení, psaní a základy počtů. Věnovali se též výuce hudby, zejména pro potřeby kostela. Přetrvávaly však regionální rozdíly v úrovni vzdělávání a také hluboké nedostatky ve výuce. Školy neochotně plnily nové požadavky na změny ve vzdělávání, které prosazovala moderní inteligence. Žádala o změny ve struktuře školství, vyzývala k vytvoření laického školství. Žádala odstranění dominantního postavení církve ve školství a sekularizaci vzdělávání a vědecké práce. Objevil se požadavek na uzákonění povinné školní docházky.⁹

Hosínská farnost byla katolická. Jednotřídní, farní škola, v domě číslo popisném dvacet, při římskokatolickém kostele sv. Petra a Pavla nepřetržitě vyučovala své žáky, i v době všeobecného úpadku. V této době se zde vystříдалo několik rektorů-učitelů. Například od roku 1650 zde působil rektor Jan Burian Perner a po něm další, jako Šimon Bukač, kantor hosínský od roku 1674. Za těchto kantorů bývali kostelníci ze Zámostí u Hluboké nad Vltavou a pomáhali přísluhovat v chrámu Páně.¹⁰

1.5 Školské reformy císařovny Marie Terezie

Cílem všech těchto osvíceneckých reforem bylo zvýšit blaho obyvatel a v duchu osvíceneckém zlepšit život lidí. Reformy stavěly na filantropismu s důrazem na užitečnost a důležitost jednotlivce. Reformy redukovaly stavovská privilegia, oslabily zasahování církve do státních záležitostí a omezily zemskou autonomii dědičných zemí

⁸ HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, 113 s. ISBN 978-80-7435-044-3. S. 43, 44.

⁹ NOVOTNÝ, Miroslav. *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti*. Vyd. 1. v Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, 2006, 264 s., [104] s. obr. příl. ISBN 80-7040-883-9. S. 57, 58, 59.

¹⁰ Obecní kronika, s. 12

habsburské monarchie. Chod v monarchii sjednocovala němčina. Na pozvání Marie Terezie přijel do Vídně německý reformátor Johan Ignác Felbiger, který se stal tvůrcem „Všeobecného školního řádu pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařských dědičných zemích.“ Marií Terezie vyhlásila tento řád 6. 12. 1774. Řád předepisoval vzdělávací povinnost pro děti ve věku od šesti do dvanácti let obou pohlaví, jejichž rodiče neměli finanční prostředky na domácího učitele. Všechny děti měli povinnost navštěvovat školu pro blaho státu. Bylo tak komplexně řešeno veřejné školství.

Triviální neboli obecné školy při venkovských farách, na nichž v jedné třídě vyučoval jeden učitel náboženství, trivium (čtení, psaní, počty) a také základům hospodaření. Triviální školy měly jednu až dvě třídy. Žáci byli děleni na oddělení. V hodinách náboženství probírali také jeho dějiny. Rovněž se učila mravouka. Poznávání písmen, slabikování a čtení tištěných a psaných textů kurentova písma. Počty zahrnovaly čtyři druhy početní a jednoduchou trojčlenku. V základech hospodaření byli poučovani jak vést hospodářství. Školní učebny měly být využívány pouze pro potřeby školy.

Důležitou změnou v tereziánské reformě byly vypracované vyučovací metody. Vznikla „Kniha metodní pro učitele škol v c.k. zemích.“ Metoda měla zajišťovat efektivitu učení, kladla důraz na pospolné čtení. Učitel zapisoval počáteční písmena jednotlivých slov a žáci měli opakovat celá slova, respektive text na základě napsaných počátečních písmen. Metoda zatěžovala paměť. Učitelé měli klást otázky, vést děti k samostatnému uvažování. Do procesu čtení měly děti zapojovat smyslové vjemy. Měly se střídát různé aktivity a činnosti, aby učení nebylo jednotvárné. Používaly se schválné učebnice, každý žák měl mít svou, ale ideální bylo, když byla k dispozici jedna učebnice pro tři žáky. Vyučovacím jazykem byla preferována němčina, která byla chápána jako centralizující, státní jazyk, který byl zamýšlen i pro blaho lidu. Měl umožnit lidem lepší komunikaci a dorozumění se státní správou. V triviálních školách se mohlo mluvit mateřským jazykem, ale na vyšších školách již pouze německy.

Reforma se také zabývala školní kázní. Učitelé se měli zdržovat veškerých tělesných trestů. Neměli kázeňsky trestat za chyby a špatné učební výkony, neměli se dětem vysmívat za jejich tělesné vady a nemoci. Neměli dětem nadávat a hanobit jejich čest. Zkoušení a zkoušky se konalo jednou za pololetí, kdy se k tomuto účelu ustanovila porota. Členy poroty byli učitel, farář a panský úředník. Pilné a nadané žáky

odměňovali knihou nebo jiným dárkem, financované z knižního fondu. Mravným dětem udělovali odznak a zbožným dětem duchovní knihu. Dvanáctiletým dětem, na závěr školní docházky, po odchození šesti let školy, dávali „Osvědčení o znalostech“. Dále se tyto děti mohly vzdělávat v nedělních opakovacích školách, po Bohoslužbě. A také pochopitelně studovat na vyšším stupni škol.

Školská reforma přinesla i významné posílení funkce státu nad školami a omezení církevních pravomocí. Nad triviálními školami měl dozor farář a světský dozor. Ten tvořili většinou panský úředník a místní přítel školy. Tříčlenná komise se starala o stav školní budovy, kontrolovala docházku dětí do školy a způsobilost učitele a jeho další vzdělávání.

Reforma pamatovala i na další vzdělávání učitelů, zřídila pro ně jakési přípravy s tříměsíčními kurzy. Zde je seznamovali s novou vyučovací metodou, probírali výklady o pedagogice, měli hospitalizace na jiných školách a učili je provádět přípravy na vyučovací hodiny. V roce 1869 byly tyto přípravy přeměněny na řádné učitelské ústavy.¹¹

Hosinská jednotřídní škola nadále fungovala a zajisté přivítala tereziánské školské reformy. Výuka žáků probíhala ve stejných prostorách staré školy. Výuku žáků zajišťovali kantoři jako Ludvík Straka, který zde pobýval od roku 1730, nebo později Josef Benda a Jan Šubrt. Od roku 1772 výuku ve škole zajišťoval rod Matouše Lakmayera.¹²

1.6 Vývoj školství v 19. století

Zdokonalení školského systému přinesl „Říšský školský zákon“ z roku 1869 vydaný za panování Františka Josefa I. Pozitivní změnou bylo stále se prohlubující, lepší školní vzdělávání budoucích učitelů a vznik čtyřletých učitelských ústavů. Zákon vypracoval ministr Hasner a podle něho byl nazýván. Změnila se zásadně vnější organizační struktura školství. Zavedl nové předměty a především osmiletou školní povinnost. Zřídil Obecní osmileté školy. Alternativou bylo, že žák mohl navštěvovat pět let Obecnou školu a pak tři roky pokračovat v Měšťanské škole. Zákon deklaroval svobodu

¹¹ KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 224 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2429-4. S. 85-95.

¹² Školní kronika s. 12

vědy a vyučování, prohlásil všechny jazyky za rovnoprávné. V českých zemích to byla němčina a čeština. Výuku náboženství zajišťovala církev, ale stát měl vrchní dozor. Vznikly zemské, okresní a místní školní rady. Učitelům bylo vypláceno služné a byla jim přiznána penze. Obecné školy byly zřízeny, aby byly děti v mravnostech a náboženství vychovávány, aby rozvíjely jejich ducha. Na školách se učilo náboženství, jazyk vlastenecký, učivo z přírodovědy a zeměvědy a historie, vlastenectví a úcta k ústavě vlastenecké, psaní, nauka z geometrie, zpěv a tělocvik. Dívky se učily ruční práce. Chlapci základy hospodářství. Učebnice a vyučovací metody prošly značným vývojovým posunem lepším. Tento zákon platil do roku 1922, kdy ho nahradil „Malý školský zákon“ uzákoněný v samostatné Československé republice.¹³

Školu v Hosíně provázely podobné změny jako v celé tehdejší monarchii. Stará jednotřídní škola přestala vyhovovat požadavkům na vzdělávání dětí a nestačila ani přibývajícimu počtu žáků. Byla dohodnuta směna pozemku se zdejším občanem a na tomto nově získaném pozemku postavena dvoutřídní jednopatrová škola. V přízemí byl byt pro učitele a řídícího školy a v patře byly učebny. V nové školní budově, číslo popisné 41, se začalo učit ve školním roce 1850/51. Tehdy se ve škole učilo 174 žáků a dětem platila povinná šesti letá školní docházka.¹⁴

O vybudování nové školy se velice zasloužil farní učitel Josef Lakmayer, jehož rodina na škole předtím několik generací působila. Měl diplomatického ducha a tak dokázal přesvědčit vrchnost a faráře, že malá a tmavá učebna je nepatřičná pro dívky. Shnilá podlaha a děravá střecha nevyhovuje požadavkům na kvalitní výuku a jejich opravy nepřinesou požadované kvalitativní změny.¹⁵

Novela školského zákona z 14. 5. 1869 přinesla mimo jiné povinnost dětem navštěvovat školu od šesti do čtrnácti let. Stanovila také limit sto žáků, které měl vyučovat jeden učitel. Nad chodem školy dozorovaly školské rady. Vyšší počty žáků si vyžádaly stavební opravy školy, lepší vybavení školních tříd novou tabulí, lavicemi i lepšími toaletami pro žáky. Stále rostoucí počty žáků vedlo k rozhodnutí rozšířit školu o jednu třídu. Například ve školním roce 1888/89 navštěvovalo školu 275 žáků. V říjnu 1886 bylo slavnostní svěcení přístavby nové školy s názvem Národní škola.¹⁶

¹³ KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 224 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2429-4. str 95-98.

¹⁴ Školní kronika, s. 2-4.

¹⁵ Školní kronika, s. 8-9.

¹⁶ Školní kronika Hosín, s. 26-63

Školní rok začínal obvykle 15. září zápisem dětí do školy. Školní rok byl rozdělen na čtyři čtvrtletí. První čtvrtí končilo 15. prosince, kdy byli rodiče seznámeni s docházkou dětí do školy, jejich prospěchem a mravy. Druhé čtvrtletí trvalo do 28. února, třetí pak do 15. května. Školní rok končil až 31. července. Na závěr školního roku se konaly veřejné zkoušky dětí ve škole. Ve škole se též pravidelně koncem školního roku konaly výstavy prací žáků, byly to zejména ukázky z písemných a krasopisných prací, z kreslení a ručních prací. Výstavy se těšily velké pozornosti rodičů, přátel školy i široké veřejnosti.¹⁷

Nařízení c. k. zemské školní rady ze dne 23. února 1898 v č. 40220 uveřejnilo nové učební osnovy pro všechny typy škol obecních. Na základě osnov se upravovaly rozvrhy hodin. Pro žáky prvních tříd byla zavedena nová čítanka. Čítanka byla s obrázky mistra Mikoláše Alše.¹⁸

Ve škole panovaly velice dobré, přátelské a solidární vztahy. Což dosvědčuje tak zvaný „Polévkový ústav“. Na činnost dostával různé naturální a finanční dary. Například lidé z hejtmanství poslali 70 K

. Jeho činnost zajišťovaly především manželky učitelů. Nejdůležitější úkol, vařily pro chudé a potřebné děti polévku. Vařila se zejména v zimním období a denně se rozdalo asi sedmdesát porcí.¹⁹

Pro ilustraci doby a výuky ve zdejší škole uvádím školní rok 1900/1901 jak jej popisují ve školní kronice. Školní rok začal zápisem dětí do školy ve dnech 14. a 15. září. Přijato bylo 263 žáků. Do první třídy 46 hochů a 45 dívek. Do druhé třídy 38 hochů a 43 dívek. Do třetí třídy 42 hochů a 49 dívek. První třídu učil podučitel V. Martínek, druhou řídící učitel J. Černoch a třetí třídu učitel V. Zajíček. Školní rok započal 17. září slavnostní Bohoslužbou a vzýváním Ducha svatého. V neděli 30. září byl posvěcen zdejší nový kostel sv. Petra a Pavla od jeho milosti biskupa Dr. Martina Josefa Říhy, za veliké účasti věřících. V tomto školním roce dostal podučitel V. Martínek dovolenou, aby mohl v Praze studovat. Na umělecko-průmyslové škole se připravoval na zkoušku z kreslení, aby mohl učit kreslení na středních školách. Po dobu dovolené jej zastupoval podučitel Josef Vobořil. V den jmenin Jejího veličenstva dne 4. 10. byla ve škole slavnost. Také na počest sedmdesátých narozenin našeho císaře a krále

¹⁷ Školní kronika Hosín, s. 90-93

¹⁸ Školní kronika Hosín, s. 174

¹⁹ Školní kronika Hosín, s. 192

Františka Josefa I. Po slavné Bohoslužbě učitelé dětem vykládali význam této slavnosti. Na závěr přednesly děti vlastenecké písně a básně. Dne 1. 11. otevřeli novou jednotřídní školu v obci Dobřejovice. Na tuto školu byl povolán učitel J. Zajíček. Na jeho místo v Hosíně byl dosazen podučitel František Huml. V tomto školním roce se konala volba nové místní školské rady, neboť vypršelo tříleté období stávající radě. Do rady byli zvoleni Václav Šrámek, rolník z Hosína, František Šimek, rolník z Hrdějovic a Josef Bartoš, rolník z Opatovic. Náhradníky zvoleni Václav Benda a František Urbánek. Zástupci školy, náboženství a velkostatku zůstali z předešlého období. Dozorem školy opětovně zvolen Václav Šrámek. Na učitelské místo přeloženého Vojtěcha Zajíčka byl jmenován dne 4. dubna 1901 Josef Kolář, dříve učitel v Chotýčanech. Školní rok byl dne 31. července ukončen Bohoslužbou.²⁰

Žáci a jejich učitelé se zúčastňovali i různých akcí veřejného života, účastnili se různých oslav a výročí významných událostí v monarchii. Vítili různé návštěvy a delegace a tak podobně. Uvádím, několik zajímavostí načerpaných ve školní kronice.

Jednou ze zajímavých událostí té doby jak jej uvádějí v kronice. “Památný rok 1881.“ Kdy byl sňatek korunního prince Rudolfa s belgickou princeznou Stefanií. Školní děti s učiteli se zúčastnily v místním kostele dne 10. 5. 1881, v den sňatku novomanželů, slavnostní Bohoslužby a Te Deum. Děti zpívaly rakouskou hymnu a další slavnostní písně. Po Bohoslužbě před kostelem na počest novomanželů slavnostně vysadily dva stromky. Podobné stromky byly zde vysázeny již před lety na počest sňatku princových rodičů.²¹

Toto manželství však nebylo příliš šťastné a po několika letech skončilo tragickou smrtí korunního prince Rudolfa. Rudolf nezvládl být v manželství věrný a neunesl ani odpovědnou roli korunního prince. Nedokázal naplnit, co se od něho očekávalo a svůj nešťastný život ukončil sebevraždou. Celá monarchie truchlila a v celé zemi za něho složili Requiem. A tak i v Hosíně sloužil kaplan p. Burian v chrámu Páně zádušní mši svatou. V pátek v půl deváté dopoledne dne 8. ledna 1889 se školní mládež z Hosína a Chotýčan se svými učiteli a za účasti mnoha dalších věřících sešla k Bohoslužbě za nešťastného prince Rudolfa. „ Bůh ho přijmi na milost.“²²

²⁰ Školní kronika Hosín, s. 182-184

²¹ Školní kronika Hosín, s. 16

²² Obecní kronika Hosín, s. 72

V úterý 8. 5. 1883 navštívil školu místodržitelství rada a okresní hejtman pan Wořichovský z Kundratic a předseda slavné c. k. školní rady v Českých Budějovicích. Žáci jej náležitě uvítali. Navštívil a prohlédl obě školní učebny. Napomenul děti, aby pilně navštěvovali školu a učili se. Ten den bylo v první třídě přítomno 85 žáků a ve druhé třídě 39 žáků.²³

V období od 31. 8. – 15. 9. 1884 se v Českých Budějovicích konala „Hospodářsko-lesnická a živnostensko-průmyslová výstava.“ Na této výstavě se prezentovala svou činností i hosínská škola. Bylo to zejména metodická studie o vývinu bource hedvábníku, kterým se již více roků zabýval řídící učitel František Nováček. Rovněž na výstavu dodaly ruční práce žákyň pod vedením industriální učitelky Karolíny Nováčkové. Za tyto práce žákyně obdržely diplom a uznání a také jeden dukát. Dále zde žáci uspořádali hospodářskou besídku, kterou řídil podučitel pan Jan Zelenka. Vystavovali obilí všeho druhu a ovoce, které se v Hosíně a okolí pěstuje. Za to obdrželi stříbrnou medaili výstavní.²⁴

V září roku 1885 slavila českobudějovická diecése dvě jubilea. Jedním bylo slavné sté výročí zřízení českobudějovického biskupství. K tomuto jubileu vydalo biskupství pamětní fotografii s portréty šesti dosavadních biskupů. Tím šestým byl druhý jubilant Dr. Martin Josef Říha, šestý českobudějovický biskup, který byl o této slavnosti posvěcen na biskupa. „Byla to velkolepá slavnost a překrásně se vydařila.“ Slavnosti se zúčastnila celá řada důležitých osobností Českobudějovicka. Ze všech koutů diecése přijeli horliví věřící, velké množství školní mládeže se svými učiteli. Slavností bohoslužba s hudebním doprovodem patřila především novému biskupovi. „Vítej nám otče, Bohem daný, a žehnej Ti ve všem Svrchovaný Bůh, Tobě i nám, ku blahu vzájemnému na dlouhá léta.“²⁵ (Dr. Martin Josef Říha se narodil 11. listopadu 1839 ve Voslově, okres Písek, v rolnické rodině. Byl šestým českobudějovickým biskupem. Zemřel 7. února 1907.)

Jinou velkou událostí byla slavnost biřmování, která byla 19. 5. 1886. Slavnost si vyžádala velké přípravy. Z lásky se zkrášlovala škola a celá obec. Před školu postavili vkusnou bránu. Na škole vlály dva prapory v národních barvách. Také lidé si vyzdobili své domy prapory. Děti se sešly ve velikém počtu před školou. Děvčata se ustrojila za

²³ Obecní kronika Hosín, s. 25

²⁴ Obecní kronika Hosín, s. 30

²⁵ Obecní kronika Hosín, s. 42, 43

družičky. K osmé hodině přijel J.M. biskup Dr. Martin Říha. Všichni ho vítali, především jezdcí na koních. Čtyři starší hodnověrní osadníci ho uvítali. Přivítací řeč vedl Jan Benda z Opatovic. „Vaše biskupská milosti! Buďte nám vítán do našeho středu na Hosínské osadě, zachovejte nás v lásce a přízni své.“ Za školní dívky uvítala pana biskupa Magdaléna Šulistová. Za hlaholu zvonů a zpěvu písně „Tisíckrát pozdravujeme Tebe ...“ se konal průvod do kostela. Po slavné bohoslužbě udílel svátost biřmování starším školním dětem. Pak pan biskup posvětil obraz Panny Marie. Dále vykonal pohřeb zdejšího výměnkáře Jakuba Jarolíma, doprovodil jej na hřbitov. A na hřbitově se pomodlil za zde odpočívající farníky. Dále vykonal ve škole zkoušky žáků z náboženství. Byl velmi spokojen, Obdaroval každého žáka obrázkem a penízkem na památku. V podvečer odjel spokojen do Českých Budějovic.²⁶

Slavný a památný den pro Hosín byl 17. 10. 1886. Za velkého zájmu školních dětí, rodičů a všech občanů se konala slavnost posvěcení chrámu a zároveň se posvěcovala nová přístavba školy. Slavnost začala po deváté hodině ráno. Školní děti slavnostně oblečené provázeny svými učiteli, vyšly od školní budovy do chrámu Páně. Zde se setkaly s duchovenstvem a velkým množstvím lidu, aby se v průvodu za zpěvu písní odebraly zpět, k prapore vyzdobené škole s nápisem „Národní škola“. Zde měl projev řídící učitel František Nováček. Děkoval rodičům, že s láskou a pro blaho dětí, aby se mohly dobře vzdělávat, vystavili tuto školu. Potom důstojný Pán Dr. Jan Pruner, děkan za asistence Dr. Jana Buriana, kaplana provedl svěcení přístavby školní budovy. Pan farář dětem připomenul, že mají být rodičům vděčné. A vděčnost nejlépe prokážou pilností, mravopochestností a ochotou k poslušnosti. Mají ctít rodiče a učitele, ať jsou z nich dobří Křesťané, horliví synové a dcery. Po prosloveh se průvod odebral za hlaholu zvonů a zpěvu písní do kostela na slavnou bohoslužbu.²⁷

V neděli 15. 9. 1889 byla posvěcena právě dokončená stavba kaple v Těšíně. Posvětil ji J. M. pan biskup Dr. Martin Říha, za veliké účasti věřícího lidu a dětí z Hosína, Hrdějovic a Českých Budějovic. Kaple byla zbudována za přispění a přičinění obecního lidu. Kaple patří obecní správě Hrdějovic.²⁸

29. června 1890, na toto datum připadlo každoročně slavení pouti u příležitosti svátku sv. Petra a Pavla. Ale tento rok byla mnohem slavnější událost, instalace nového

²⁶ Školní kronika Hosín, s. 46, 47

²⁷ Školní kronika Hosín, s. 53-57

²⁸ Školní kronika Hosín, s. 85

faráře p. Ferdinanda Rittera. Lid z celé diecéze se shromáždil na faře před půl desátou. Nejprve šla mládež ze školy v Hosíně se svými učiteli a také mládež ze školy v Chotýčanech se svými učiteli. Za hudebního doprovodu šla školní děvčata vystrojená za družičky a za nimi mnoho kněží, kteří měli ve svém středu našeho nového milého pana faráře. Průvod uzavíraly místní ženy. Byl přítomen i jeho jasnost kníže pan Schwarzenberg a doprovázel ho ředitel pan Mattas z Hluboké nad Vltavou. Průvod vyšel z fary a ubíral se do chrámu Páně. Před dveřmi kostela zastavil. Nastalo přivítání, duchovní slovo a modlitby. Pan ředitel přečetl a odevzdal panu faráři příslušné dokumenty a popřál mu mnoho zdaru a dlouhá léta úřadování ve zdejší farnosti. Pan farář Martin Šrámek z Českých Budějovic předal panu faráři pověření od nejdůstojnějšího pana biskupa. Následovalo „Te Deum.“ Slavnostní kázání měl pan farář z Lišova, někdejší spolužák a přítel našeho nového pana faráře. Slavnou mši sloužil náš nový pan farář. Kostel byl věřícími doslova přeplněn, mnoho lidí muselo zůstat venku před kostelem. Po mši se konal opět slavný průvod z kostela na faru. Pan farář rozdával svaté obrázky na památku své instalace. Jeho jasnost kníže odjel na Hlubokou a ostatní hosté se bavili až do soumraku. „Byla to slavnost velkolepá a nevídaná.“ „Dej Bůh všemohoucí, aby se těšil náš milý p. farář dlouhá a dlouhá léta ve zdraví a spokojenosti mezi námi.“²⁹

(Pan farář Ritter působil v Hosíně až do roku 1912, kdy zde zemřel a je pochován na hosínském hřbitově).

Rok 1890 nepřinesl lidem v Hosíně je samé radostné chvíle, ale i strach, smutek a zoufalství. Počátkem září nepřetržitě pršelo asi pět dnů a trvalý a silný déšť způsobil velkou povodeň. Nejvíce byla postižena budějovická kotlina a s ní níže položené obce. Obyvatelé Opatovic museli opustit své domovy a uchýlit se do Hosína. Úroda na polích jako zelí, řepa a brambory byla zničena. Rovněž otavy na lukách. Ve stodolách byly až dva metry vody a zde začalo hnit uskladněné obilí. Místodržitel objížděl celé Čechy, aby se osobně přesvědčil o zkáze a velkých škodách způsobených povodní. Byly zavedeny veřejné sbírky. Jeho milost císař daroval 10000 zlatých. Vláda dva miliony. Do sbírky se zapojila šlechta, měšťané a i ostatní lidé.³⁰

Ve dnech 1. - 4. září 1895 navštívil České Budějovice Jeho veličenstvo náš nejmilovanější císař a král František Josef I. Odehrála se velkolepá slavnost. Od

²⁹ Školní kronika Hosín, s. 93, 94

³⁰ Školní kronika Hosín, s. 94

vlakového nádraží až po biskupství utvořili lidé, děti, mládež, různé spolky, školní mládež jak obecných škol, tak i středních škol a veškeré úřednictvo špalír. Město bylo náležitě ozdobeno. Na každém domě vlál prapor v barvách rakouských i českých. Z celých jižních Čech se na tuto událost sjelo velké množství lidí. Odpoledne projížděl císař městem, navštívil různé výstavy. Udílel audienci vyšším hodnostářům a úředníkům. 2. a 3. září se Jeho milost zúčastnila manévrů konaných v okolí Českých Budějovic. Dne 4. září odjel zpět do Vídně. Odjezdu předcházelo slavnostní loučení za přítomnosti školní mládeže a mnoha obyvatel.³¹

³¹ Školní kronika Hosín, s. 157

2 ÚDAJE Z KRONIKY

2.1 Žactvo

Počty dětí byly v dřívějších dobách, ve srovnání s dnešními, velmi vysoké. První údaj o počtu dětí v místní jednotřídní škole je uváděn z roku 1791: jednotřídní školu navštěvovalo 156 dětí. V roce 1800/1801 to bylo 172 dětí a v roce 1816 už 207 dětí, v roce 1821 do školy chodilo 187 dítek a v roce 1851 do nové budovy chodilo taktéž 187 žáků. A tak bychom mohli pokračovat dále. Nejvíce dětí školu navštěvovalo v letech 1880 a 1900. V roce 1890 jich bylo zapsáno 277.³²

Sčítání lidu v obcích, které bylo přiškoleny k obci Hosín Sčítání lidu v roce 1816, 1890, 1920

Hosín 324 obyvatel, 39 č.p. 546 obyvatel 73 č.p. 698 obyvatel

Hrdějovice 284 obyvatel, 33 č.p. 389 obyvatel, 49. č.p. 1040 obyvatel

Opatovice 116 obyvatel, 13 č.p. 224 obyvatel, 16 č.p. 192 obyvatel

Dobřejevici 221 obyvatel, 24 č.p. 464 obyvatel, 69 č.p.

Chotýčany 203 obyvatel, 23 č.p. 270 obyvatel, 38 č.p.

Lhotice 117 obyvatel, 20 č.p. 238 obyvatel, 41 č.p.³³

Pro srovnání s dneškem jsou tato čísla opravdu zajímavá. Sčítání lidu v roce 2000 vydalo závěrečný počet obyvatel na 460.

2.2 Chod školy a školní rada

Školní ústav určený základnímu vzdělání dětí, kterému je tato práce věnovaná, nesl do roku 1869 název Škola farní, o rok později Škola obecná. Až později v roce 1959, kdy docházelo k celkovému přejmenování škol, nesla název Národní škola. Školní rada

³² Školní kronika Hosín, s. 99, 104

³³ Školní kronika Hosín, s. 59-60

zasahovala a vlastně dbala na řádný chod ústavu. Předsedou rady, ve které měla každá obec svého zástupce, většinou svého starostu, býval ze zákona vždy starosta místní.³⁴

Na příklad roku 1892/1893 toto složení:

„Předseda: Václav Zevl, rolník z Hosína starosta

Členové: František Nováček,

řídící učitel Václav Ondok

rolník dohlážitel Václav Fajtl,

rolník z Hrdějovic Jan Benda,

rolník z Opatovic Václav Kubeš,

rolník z Dobřejovic Ferdinand Ritter,

děkan Vincent Štich, správce velkostatku Tomáš Holub,

náhradník Jan Čížek, náhradník³⁵

Místní školní rada byla volena vždy na tři roky. Náplň její činnosti byla celkem daná příslušnými předpisy. Měla na starosti zejména dohled nad řádnou docházkou dětí, správnou pedagogickou činností učitelů či zajišťování materiálního zabezpečení školy včetně otopu v zimních měsících.

V roce 1786 byla na Hluboké nad Vltavou a v Libniči vystavena fara. Následkem toho byla hosínská osada rozdělena. Od roku 1791 byl zde učitel Pavel Lakmayer za toho do roku 1850 museli podučitelé v zimní dobu vyučovat v Chotýčanech a ve Lhoticích a v letním čase chodily děti do své školy, tedy do Hosína.³⁶

Od roku 1833 zde vyučoval Josef Lakmayer a to až do roku 1869, kdy v Českých Budějovicích na odpočinku léta Páně 1873 zemřel. Od roku 1869 byl František Nováček farním učitelem a od roku 1872 řídícím učitelem.³⁷

³⁴ Školní kronika Hosín, s. 5-6

³⁵ Školní kronika Hosín, s. 10

³⁶ Školní kronika Hosín, s. 11-12

³⁷ Školní kronika Hosín, s. 12.

3 ŠKOLSTVÍ PO VZNIKU ČESKOSLOVENSKO REPUBLIKY

3.1 Školství po vzniku Československé republiky

V Československé republice zavládla euforie, která žádala odklon od všeho rakouského. Systematická realizace školského zákona, ani jeho reforma se ale neuskutečnila. Po celou první republiku prakticky platil zákon z rakouské monarchie. Dílčí změny přinesl „Malý školský zákon“ v roce 1922. Zavedl nový předmět, občanská výchova. Zákon dále stanovil, že se na Obecných školách vyučovalo: náboženství, občanská nauka a výchova čtení a psaní, jazyk vyučovací, matematika, přírodopis, přírodopyt, zeměpis, dějepis, kreslení, zpěv, ruční práce a tělesná výchova. Náboženství se vyučovalo dvakrát týdně a bylo svěřeno příslušným církevním úřadům. Rodiče mohli žádat, aby jejich děti byly zproštěny z výuky náboženství.³⁸

Vzniku samostatné Československé republiky předcházela velice krutá světová válka probíhající v letech 1914- 1918. Žáci se po prázdninách vrátili v září do školy a marně hledali pana řídícího Vojtěcha Bohoňka a učitele Karla Kučeru. Oba museli odejít do války. Později musel narukovat i učitel Karel Zimmerman. Učením žáků byly dočasně pověřeny učitelky Božena Černochová, absolventka lycea v Českých Budějovicích a Kateřina Blažková, bývalá žačka této školy. Válka přinesla do školy strach, utrpení a hlad. Dívky na ručních pracích vyráběly pro vojáky vlněné cupaniny. Byl nedostatek palivy a dalších věcí. Školní zvonky i starobylé zvony v kostele se musely odevzdat pro válečné potřeby. Řídící učitel Vojtěch Bohoněk se vrátil s podlomeným zdravím a na následky zranění v roce 1924 zemřel a je pochován na hosínském hřbitově. Oba učitelé Karel Kučera a Karel Zimmerman padli ve válce. Jim a dalším padlým spoluobčanům na jejich věčnou památku dala obec, v roce 1921, postavit pomník.³⁹

Oslavy konce světové války a vzniku Československé republiky se dotkly zdejší školy. Školní rok 1919/20 byl zahájen již 8. září s novými čítankami. Ve třídě

³⁸ KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 224 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2429-4. str. 198, 199.

³⁹ Školní kronika Hosín s. 215, 216, 217

instalovali podobiznu Tomáše Garrigue Masaryka, prezidenta osvoboditele. Novelou zákona zrušili celibát učitelek a tak do školství začalo přicházet mnohem více žen - učitelek. Vznikly okresní školské výbory a místní školské výbory, které měly dohled nad školami. Od školního roku 1920/21 již vyučování začínalo ve školách prvním zářím a končilo koncem června, což je v platnosti i v současné době.⁴⁰

Ve školním roce 1923/24 začal školní rok zápisem. Bylo zapsáno 154 dětí. Do první třídy nastoupilo 52 dětí, do druhé třídy 68 dětí a do třetí 34 dětí. V první třídě se učily první tři ročníky žáků, ve druhé třídě další dva ročníky (to je čtvrtý a pátý rok povinné docházky) a do třetí třídy tři ročníky (to je šestý, sedmý a osmý rok povinné školní docházky). Byly ustanoveny nové předměty občanská nauka, ruční práce a nauka o domácím hospodaření. Zajímavou a podnětnou akcí bylo, že Okresní a hospodářská záložna v Hluboké začala v tomto roce podělovat školním dětem všech škol v hlubockém okrese jako poděkování za dobrý prospěch vkladové listy s vkladem 5,- Kč. Ze zdejší školy bylo poděleno patnáct žáků.⁴¹

Společnost se proměňovala a i na venkov přicházel pokrok. Školní děti chodily na filmová představení do Hluboké nad Vltavou. Učitelé s dětmi nacvičovali divadelní představení a pak je pro rodiče a veřejnost hráli v hostinci „U Žáků“. Na závěr školního roku podnikaly různé školní výlety, například do přírodovědeckého muzea Ohrada a na zámek v Hluboké nad Vltavou. Jindy je otcové dovezly povozy na vlakové nádraží do Českých Budějovic. Odtud pak vlakem cestovali ke Kleti a pak dále dobrodružnou pěší výpravou až na její vrchol.⁴²

V okolních obcích vznikaly postupně místní školy, tím nastal pokles stavu žáků ve zdejší škole. Výrazně se snížil počet žáků po otevření školy v Hrdějovicích. (1. 11. 1933). Menší počet žáků byl také způsoben, že děti odcházely ze školy dříve, přecházely na střední školy

a gymnázia nebo i měšťanské školy především do Českých Budějovic. Proto například ve školním roce 1934/35 se vyučovalo pouze ve dvou třídách a učilo se zde 88 žáků. V platnost byly uváděny nové zákony, které změnily učební osnovy, zavedly rodičovská sdružení. 28. říjen byl uzákoněn jako svátek svobody.⁴³

⁴⁰ Školní kronika Hosín, s. 231-238

⁴¹ Školní kronika Hosín, s. 247

⁴² Školní kronika Hosín, s. 242-275

⁴³ Školní kronika Hosín, s. 272-286

Školní děti se zúčastňovaly různých pietních oslav ať již k výročí samostatné Československé republiky, ve škole jim učitelé připomínali výročí narození TGM a podobně. Také v roce 1929 byla velká oslava připomenutí si našich křesťanských dějinných tradic - 1000. let sv. Václava, knížete české země.⁴⁴

Podobná slavná událost byla v roce 1924 ve dnech 7. - 9. června, kdy do Českých Budějovic zavítal prezident Tomáš Garrigue Masaryk jako host jubilejních slavností pěšího pluku Mistra Jana Husa. Jakmile vstoupil na půdu českobudějovického okresu, ve všech obcích ho s nadšením pozdravovalo venkovské obyvatelstvo. Srdečně jej vítali a v Českých Budějovicích dosáhlo vítání vrcholu. „Žádný panovník nebyl nikdy tak upřímně vítán jako miláček našeho národa tatíček Masaryk“.⁴⁵

Rok 1938 a s ním mobilizace přinesla do školy chaos a strach, normální chod školy byl narušen. Mnoho učitelů muselo odejít z pohraničí a Slovenska a tak najednou byl velký převis učitelů, ze škol musely odejít vdané učitelky. Začátek války přinesl revizi učebnic, knih a dokonce i obrazů. I školní kroniky se měly zabalit a zapečetit. Mnoho knih českých autorů se muselo z knihovny vyloučit. Učitelé měli předložit doklad o rodovém původu svém i své manželky. Opět chyběly potraviny a další potřebné věci. Byly zřízeny lístky na potraviny a další zboží. Ve škole byla zavedena povinná výuka němčiny, v první a druhé třídě čtyři hodiny týdně. V dalších ročnících sedm hodin týdně. Také zavedli šestistupňovou klasifikaci. Šestý stupeň, znamenal skutečné propadnutí, s pátým se mohlo ještě postoupit do dalšího ročníku.⁴⁶

3.2 Školství v období 1948-1989

Škola a s ní celá vlast, byla přešťastná, skončily pohromy druhé světové války. Všichni oslavovali vítězství Rudé armády. Počátkem května 1945 bylo přerušeno školní vyučování, ale již 14. května opět začali s výukou. Ovšem škola zaznamenala další úbytek žáků. Několik rodin se i s dětmi odstěhovalo do pohraničí. Ve školním roce 1945/46 tak se zde učilo pouze 44 dětí. Nový školský zákon v roce 1948 přinesl jiné učební osnovy a nové, pokrokové a spravedlivé nahlížení na školní vzdělávání.⁴⁷

⁴⁴ Školní kronika Hosín, s. 264-268, 306

⁴⁵ Školní kronika Hosín, s. 248

⁴⁶ Školní kronika Hosín, s. 315-323

⁴⁷ Školní kronika Hosín, s. 329-336

Lidově demokratické státoprávní uspořádání znamenalo pro školu dalekosáhlé změny. Ve škole se oslavovaly narozeniny dělnického prezidenta Klementa Gottwalda a dalších představitelů vládnoucí strany. Oslavovaly se různé sovětské svátky, do výuky byla začleněna ruština.⁴⁸

Škola postupně ztrácela na významu, stále klesal počet žáků, protože ve vesnici neustále klesal počet obyvatel a tím i dětí. Přesto měla škola štěstí na vynikajícího a velice oblíbeného pana ředitele Ladislava Kostohryze. S dětmi nacvičoval literární pásma a básně na různé besídky. Školní mládež a dospělé přivedl k divadlu. S dětmi i dospělými nacvičil nejedno ochotnické divadelní představení, které obveselovalo lidi z vesnice i blízkého okolí. Roky však přibývaly, a když se chystal na důchod, bylo rozhodnuto. Okresní národní výbor pravomocně rozhodl o ukončení činnosti školy ke dni 30. června 1975. Od 1. 9. museli žáci prvních tříd a dalších ročníků navštěvovat základní školy v Českých Budějovicích.⁴⁹

Po roce 1948 se o školství a jeho rozvoj postarala Komunistická strana Československa a její vlády, které ji však byly plně podřízeny. Byla zavedena jednotná koncepce školství, formulovaná řadou školských zákonů a reforem, které vznikaly v roce 1948, 1953, 1960, 1976 a 1984. Jejich praktická realizace nikdy nepřinesla očekávané výsledky. Naopak výuka ve školách vedla k pasivitě, průměrnosti a k nižší odborné úrovni.⁵⁰

Charakteristické rysy komunistického školství představovaly masovost, kolektivnost, ideologizace a dogmaticnost. Všichni jsme si rovni a všichni jsme stejní. Víze komunismu - nová beztřídní společnost. Filozofickou základnu tvořil dialektický materialismus a vědecký ateismus. Vrcholem komunistické výchovy měl být dokonalý člověk, který nelpí na soukromém majetku. Vyprávělo se, že takto dokonalý člověk přijde do samoobsluhy a vezme si, co bude potřebovat. Všeho, že bude dostatek, prostě ráj na zemi. Školní vzdělávání se potýkalo s pasivitou žáků, kdy učitel působil jako vymývač mozků. Z administrativního hlediska proběhlo několik reforem, ale lepší vzdělanost a společnost nepřicházela. Probíhalo odstraňování neuvědomělých pedagogů

⁴⁸ Školní kronika Hosín, s. 340

⁴⁹ Školní kronika Hosín, s. 466

⁵⁰ JÚVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. 2. rozš. vyd. Brno: Paido, 1994, 79 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-901737-7-2. str. 64.

a jejich perzekuce, ale úspěch komunistického projektu se nedostavil. Nemorálnost totalitního režimu se tak pomalu a jistě zhroutila.

K lidskému vzdělání nestačí jen pouhé informace, je především potřeba vzdělávat k dobrému charakteru. Všechny získané informace používat lidsky a s láskou a porozuměním pro druhého člověka.⁵¹

⁵¹ HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, 113 s. ISBN 978-80-7435-044-3. str. 07, 108.

4 ŠKOLA A SOUČASNOST

Základní školu v Hosíně obnovili ve školním roce 1992/93. Patřila jsem k dětem, které zde začaly navštěvovat první třídu. Školní budova nebyla opuštěná, obveselovaly ji dětské hlásky, sloužila dětem mateřské školy. Nyní školní budovu využívají obě školské instituce jak mateřská tak základní škola. Úzce spolupracují na výchově a vzdělávání menších dětí, předškoláků a školáků. Zavazuje je k tomu více než čtyř sta deset let trvání školy.

V současné době pracuje hosínská škola jako málotřídní škola. V jedné třídě je kolem dvaceti dětí, ale jsou v ní zastoupeny všechny ročníky prvního stupně. „Učení v takto různorodé třídě je sice občas adrenalinový zážitek, ale neměnil bych“. „Sice musím výuku přizpůsobit tomu, že mě poslouchají nejen prvňáci, ale třeba také pátáci, i pro ně je to však přínosem. Velmi rychle se zde učí samostatně pracovat. a díky tomu, že je zde jen dvacet dětí, tak k nim mohu přistupovat mnohem individuálněji.“(učitel Jan Čipera pro českobudějovický deník 22.1.2015)

Venkovské školy s neplným počtem tříd, málotřídní školy, jsou příznačné přátelskou vzájemností a to nejen vůči svým žákům a rodičům, ale i dalším občanům v obci. Specifické prostředí vesnice, ovlivněné potřebami zemědělské činnosti a bezprostředním kontaktem obyvatel vesnice s přírodou může málotřídní škola formovat děti, aby ctily rodný kout své země, aby přispívaly k duchovnímu obohacení své vlasti a celého světa. A až se rozlétnou do světa, aby se měly kam vracet. Do svého nejsladšího domova, domova dětství a radostných vzpomínek.⁵²

⁵² VOMÁČKA, Jiří. *Malotřídní školy: nástin pedagogické problematiky*. Liberec: Technická univerzita, 1995, 120 s. ISBN 80-7083-170-7. str. 23-27.

5 LEGISLATIVA V OBECNÉM ŠKOLSTVÍ

5.1 Zákony vztahující se k obecnému školství

Zákonné úpravy se týkaly možností zakládat školy a výchovné ústavy, stanovení státu jako nejvyššího možného dozorce a vychovatele, možností voleb povolání a k tomu příslušných studií a nevyhnutně i vyučovacího jazyka. Například v lednu roku 1866 došlo ke zrovnoprávnění obou jazyků, tedy německého i českého. Bylo tak ustanoveno, že jeden jazyk bude jazykem vyučovacím a druhý bude nepovinně vyučovacím předmětem daných škol. Rovněž došlo, ale dalším zákonem, ke zpřístupnění vzdělání všem dětem tedy bez rozdílu náboženského vyznání, církevní školy se staly veřejnými až po splnění určitých kritérií. Tím pádem se stal právě stát jakýmsi schvalovatelem učebnic, v kompetenci církve zůstalo i nadále rozhodování o osudu učebnic náboženství.⁵³

Zda byla tato rozhodnutí omezující dosud tak aktivní vliv církve vhodná, není mým záměrem posuzovat. Došlo i k rozdělení základního školství, tedy na úroveň obecných škol a měšťanských, k zřízení ústavů pro vzdělání učitelů příslušných typů vzdělávacích institucí, ke stanovení povinné osmileté školní docházky a podobně. Úkolem škol bylo v dětech pěstovat dobré mravy a zbožnost. Vychovat z nich dobré občany státu. Touto problematikou se budu trochu podrobněji zabývat v následujících kapitolách. Obecné školy byly zřizovány jak soukromou cestou tak veřejnou. Jak jsem psala výše, byly určeny všem dětem bez rozdílu náboženského vyznání. Dle mého je zajímavý požadavek toho, za jakých podmínek měla být obecná škola zřízena. Muselo být respektováno pravidlo, „že škola musí být zřízena tam, kde na hodinu dokola a dle průměru pětiletého jest více než čtyřicet dětí, které musí choditi do školy přes půl míle vzdálené.“⁵⁴

Dle zákona z května 1869 byl obsah vzdělávání na obecných školách tvořen náboženstvím, jazykem, počty, reáliemi, psaním, naukou o geometrii, zpěv a tělocvik a další, k čemuž se vztahuje Příloha I. a částečně i kapitola 1.3 Obsah vzdělávání

⁵³ VÁŇOVÁ, Růžena a kol. *Výchova a vzdělání v českých dějinách.*, s. 6-7.

⁵⁴ VÁŇOVÁ, Růžena a kol. *Výchova a vzdělání v českých dějinách.*, s. 7-8.

obecných škol ve stručnosti. Pro dívky byly povinné ruční práce a nauka o domácím hospodářství. Vyučované předměty procházely částečnými úpravami, v období vzniku Československa k nim přibyla ještě vlastivěda. Školu, dnes bychom řekli základní, děti navštěvovaly od svých šesti let do víceméně dosažení 14. roku věku. Mohly ale školu přerušit a to poté co si plně osvojily základní dovednosti psaní, čtení a počtů. Další část zákona byla věnována učitelskému vzdělání, které jsem se rozhodla zařadit do samostatné kapitoly, neboť právě tyto požadavky jsou dle mého opravdu důležité, ukazují totiž celistvý pohled na tehdejší základní školství. Chci tím ukázat, jak důležitý je i kantorský post a příprava na vykonávání učitelské profese, neboť pomyslný kruh (obecného) vzdělávání není tvořen jen vyučoványými předměty, povinnostmi žáků (o kterých hovořily prováděcí předpisy a od roku 1870 i školní a vyučovací řád pro školy obecné) a legislativou, ale i kantory a jejich povinnostmi.⁵⁵

Co se týče zákonů vztahujících se k tomuto typu škol a školství vůbec, postupně se měnily a to jak jejich části, tak celá ustanovení. Mým záměrem ale není zabývat se tímto tématem hlouběji.

5.2 Vzdělání učitelů

Z legislativních změn vycházejících z porevolučních let mne zaujaly požadavky týkající se vzdělávání učitelů. Musím říct, že se mnoho zachovalo do současnosti, výjimkou je výuka na ústavech rozdělených podle pohlaví. Ústavy věnující se vzdělávání budoucích kantorů byly zřizovány jako čtyřleté. Absolvent, absolventka si musel osvojit vědomosti a dovednosti týkající se oblasti „náboženství, vychovatelství a nauky vyučovací, historie a pomocných věd těchto nauk, mluvnice, písemností, literatury, matematiky (počítání, algebry a geometrie), popisujících přírodověd (zoologie, botaniky, mineralogie), přírodopytu, geografie a historie, nauky o ústavě vlastenecké, polního hospodářství, psaní, kreslení (geometrické a od ruky), hudby a tělocviku. Pokud k tomu byla příležitost, měli být chovanci naučeni i způsobu vyučování hluchoněmých a slepých. Ženské ústavy poskytovaly též obsah vzdělání, navíc byla zastoupena nauka o domácím hospodářství a ženské ruční práce, podle příležitosti měly být budoucí učitelky poučeny o organizaci dětské opatrovny.

⁵⁵ VÁŇOVÁ, Růžena a kol. Výchova a vzdělání v českých dějinách., s. 10-13

Podmínkou přijetí do ústavu byl věk (dokončený patnáctý rok), zdravotní stav, mravní bezúhonnost a náležitá přípravná vzdělání⁵⁶

Podmínky přijetí se do jisté míry zachovaly dodnes. Dále se absolventi museli podrobit zkoušce dospělosti, dnes bychom řekli maturitě. Vysvědčení hovořící o ukončení učitelských studií opravňovalo jedince k tomu, že mohl vykonávat funkci podučitele nebo prozatímního učitele k naprostému stanovení postu učitele se vztahoval požadavek získání vysvědčení učitelské způsobilosti k této zkoušce se mohli přihlásit podučitelé s nejméně dvouletou praxí. Další vzdělávání kantorů bylo zajišťováno prostřednictvím školních časopisů, učitelských knihoven a pravidelně probíhajících konferencí. Počet učitelů ve vzdělávacím ústavu závisel na počtu žáků, na jednoho učitele připadalo osmdesát dětí, při polodenním vyučování sto dětí. Plat měl být tak vysoký, aby umožňoval spořádané žití kantora a jeho rodiny.⁵⁷

⁵⁶ VÁŇOVÁ, Růžena a kol. Výchova a vzdělání v českých dějinách., s. 12

⁵⁷ VÁŇOVÁ, Růžena a kol. Výchova a vzdělání v českých dějinách., s. 12

6 INFORMACE O OBCI

6.1 Kostel

Jelikož obecná škola byla původně postavena jako škola farní, je nezbytné, aby zde byla zařazena kapitola o místní církevní stavbě, o které je mimo jiné dostupných mnoho informací. Třebaže je Hosín poměrně dobře viditelný, příjezd nemusí být pro turistu, popřípadě návštěvníka snadný. Je možné vézt auto směrem z Borku na hlavní silnici České Budějovice-Praha nebo z Hluboké-Zámostí od nádraží na pražské trati. Nedaleko Hosína bylo nalezeno mohylové pohřebiště z doby bronzové a v místě obce je archeologicky doloženo hradiště. Energetický bod je právě v kostele, který má z toho hlediska opravdu zajímavou historii: *„Původní malý románský kostelík s oltářem orientovaný na sever je považován za nejstarší dochovanou stavbu na Českobudějovicku, pocházející snad ze druhé poloviny 11. Století. V roce 1330 byla již písemně zaznamenána existence většího gotického farního kostela sv. Petra a Pavla. Tento byl přistavěn k románskému rovněž v severojižním směru tak, že starý kostelík (spíše kaple) tvořil sakristii. Mnohem později, v roce 1899, byl již nedostačující kostel zbořen, avšak románská kaple ponechána. K ní napříč již ve východním směru byl vybudován kostel dnešní jako novorománský, stejného jména.“*⁵⁸

Energetický bod, o němž je zmíněno výše, nelze nalézt v novém kostele, neboť zůstal v románské kapli, kde zaujímá klasickou polohu. Nacházelo se zde totiž druidské božiště a to umožňovalo, jak se zdá, mentální kontakt s bytostmi mimo Zemi. Nyní je však jeho síla bohužel oslabena i přes to, že Hosín leží na geologickém rozhraní. To je možná také důvodem toho, že Hosín má poměrně málo spojovacích linií.⁵⁹

Zaujal mne text v místním internetovém turistickém průvodci. Uvedla bych jej vlastními slovy, ale slova autora původního textu jsou volena lépe. Následující ukázkou bych ukončila kapitolku vztahující se k místnímu kostelu, jako energeticky

⁵⁸ KOZÁK, Pavel. Tajemná místa na samém jihu Čech. Praha1999.

⁵⁹ KOZÁK, Pavel. Tajemná místa na samém jihu Čech. Praha1999.

významnému bodu a z hlediska pedagogiky jako k místu, s nímž byl spojen chod farní školy.

„Původní kostelík sv. apoštolů Petra a Pavla byl postaven v románském slohu v době 15. mezi druhou polovinou 11. století a koncem století následujícího. Nedostatečná kapacita objektu vedla ve 13. století k vybudování nového, raně gotického chrámu. Starý kostelík však nezanikl, neboť byl do novostavby začleněn jako sakristie, která se později, někdy kolem roku 1340, dočkala hodnotné freskové výzdoby. K dalším větším úpravám hosínského svatostánku došlo v epoše baroka, kdy byla mimo jiné zřízena naproti presbytáři kruchta pro provozování chrámové hudby. Hojná účast věřících nejen ze samotné hosínské farnosti, ale také odjinud, na zdejších církevních slavnostech se na sklonku 19. století odrazila v úvahách o zbudování nového, velkého reprezentativního chrámu. Od myšlenky se v únoru 1899 přikročilo k činu. Barokizovaný gotický kostel byl tehdy stržen a na jeho místě začal rychle vyrůstat mohutný pseudorománský objekt. Zbourán ale nebyl původní románský kostelík (sakristie), který stavitelé opět začlenili do novostavby, a to jako její boční kapli na východní straně. Nový chrám byl dokončen a vysvěcen již v září 1900. Pseudorománský kostel, postavený ze žlutých šamotových cihel a z kamene, není orientován presbytářem k východu, jako je tomu u většiny chrámových staveb, ale na jih. Má půdorys rovnoramenného kříže se třemi apsidami v závěru. Na východě přiléhá ke kněžišti sakristie. Západní průčelí kostela je tvořeno otevřenou předsíní, vyzdobenou erby někdejších hosínských vrchností. Chrámová věž má čtvercový půdorys a z rohu křížení lodí se vypíná do výšky 36 metrů, dvě malé vížky zdobí severní průčelí kostela. Oltáři s nebesy, zhotovenému z mramoru a pískovce, vévodí postavy světců, jimž je chrám zasvěcen, sv. apoštolů Petra a Pavla. Na prahu 20. století, v průběhu prací spojených se začleněním původního románského kostelíku do nového chrámového prostoru, byly objeveny výše zmíněné cenné gotické malby. Vzápětí nato fresky restauroval akademický malíř Ludvík Kuba a v podobě, kterou jim obnova vtiskla, je můžeme obdivovat dosud. Součástí chrámového interiéru je celá řada dalších pozoruhodných architektonických prvků a umělecky ztvárněných kusů mobiliáře, povětšinou pseudorománských, zčásti však také převzatých ze staršího vybavení kostela. Spolu

s mohutnou chrámovou stavbou, která se hrdě vypíná nad Českobudějovickou pánví, dotvářejí specifickou atmosféru tohoto sakrálního prostoru. ⁶⁰

6.2 Školní knihovna

„Školní knihovna vznikla roku 1807, čítala během roku 1880-399 číslovaných knížek. Největší zásluhou o zřízení této knihovny získal Václav Suchan, rolník s Opatovic tou dobou byl školním předsedou. Příčiněním jeho dala každá přiškolená obec jistou částku v penězích. v Opatovicích dal sedlák po 2 zlatkách, chalupník 1 zlatku, dorostlý synek 50 krejcarů, obecní sluha, kovář 50 krejcarů. Důstojný pán Jan Perner, farář v Hosíně, 10 zlatých. Hrdějovice osmnáct zlatých, obec Hosínská 15 zlatých, Dobřejovice 2 zlatý. ⁶¹

Historie knihovny se vyvíjela poměrně zdárně. Současná situace je následovná: Protože jsou knihy čím dál dražší, je jejich nákup omezen. Zájem knihovny je zaměřen na dětskou literaturu a více se obměňuje a doplňuje fond krásné literatury pro mládež a naučná literatura. Ostatní čtenáři si vybírají knihy specificky podle svých zájmů a jsou jim nabízeny i výpůjčky periodik. Čtenáři jsou převážně děti a mládež do 15 let. Děti odpovídají či luští zábavné kvízy a sudoku o ceny, které nabízejí soutěže v jednotlivých časopisech, které se odebírají. Odpovědi na soutěžní otázky hledají jak na internetových stránkách, tak v knihách z Jihočeské vědecké knihovny, kde se mohou například dočíst, jaké ve kterém měsíci probíhá jubileum spisovatelů nebo básníků. Mladí čtenáři se účastní různých výstav vztahujících se k osobnostem jednotlivých literátů a s nimi spojeného čtení knih. Společně ze základní školy, která je v obci, je knihovna přístupná a podnětná k motivaci pro čtení a čtenářskou gramotnost dětí, budování celoživotního kladného vztahu ke čtení a ke knihovnám. Nové knihy jsou pořizovány nákupem z příspěvku zřizovatele obce Hosín jednou až dvakrát ročně v hodnotě 10.000-12.000 Kč. Dále dochází k výpůjčkám z Jihočeské vědecké knihovny jednou až dvakrát ročně a to v rozsahu asi 200 knih. Výpůjční doba je vzhledem k počtu obyvatel dvakrát

⁶⁰ www.hosin.cz

⁶¹ Školní kronika Hosín, s. 8-9.

týdně dvě hodiny. Registrovaných účastníků je 78 z toho 29 do 15 let. Knih je 3.048ks.⁶²

6.3 Malotřídní škola

V historické části opírající se o zápisy z kroniky hosínské školy jsme se dozvěděli, že tradice malotřídní školy je velice stará a v určitých časových etapách se proměňuje.⁶³

Nejčastější a nejstabilnější je však dvoutřídní škola. První třída - většinou ji učil ředitel školy, který měl první a druhou třídu. Druhá třída – měla ročník třetí čtvrtý a pátý. Potom mnohé děti odcházely, do měšťanské školy, ale některé také končily docházku. Hosínská malotřídní škola patřila k vesnici. Jak se měnila tvář vesnice, měnila se i škola. Škola měla i širší kulturní poslání. Podílela se na aktivním přístupu a společném soužití v obci. Tradice, náboženství, ochotnická divadla, místní knihovna, významné oslavy u všech těchto aktivit stál řídící učitel a škola. Učitel měl řídicí úlohu v obci, byl autoritou pro každé dítě. Jeho práce byla náročná a prostoupená tvořivým hledáním. Musel si promýšlet přípravu práce s několika odděleními ve třídě. Používal tvůrčí nové postupy, které vymýšlel a zkoušel a snažil se o humanistický přístup k dětem. Někteří z vyučujících byli nadšenci, kteří usilovali o vyšší úroveň našeho školství. Tato škola nesla prvky rodičovského chování, ideály školní a životní dráhy dětí. Škola se snažila být zdrojem radosti patřící k dětství a chtěla dát základ počátečnímu učení dětí. Malotřídní škola přinesla vesnickým dětem příznivé podmínky pro jejich rozvoj i v současné době.⁶⁴

6.4 Současná škola

Po uzavření malotřídky v roce 1976 se do objektu školy přestěhovala mateřská škola a od roku 1992, kdy se opět otevřela malotřídní škola, pracují tyto součásti společně v jedné budově. V září roku 1992 se otvírala základní škola s jedním

⁶² Školní kronika Hosín, s. 8-9

⁶³ Školní kronika, s. 30-31

⁶⁴ VOMÁČKA, J., Malotřídní školy. Liberec:BTI – Centrum, s. r. o., 1995. ISBN 80-7083-170-7. s. 86-90.

ročníkem a v první třídě bylo deset dětí, další rok přišlo k zápisu šest dětí. Proto se základní škola upravila na kapacitu patnácti dětí. v této kapacitě se pak v průběhu let podle počtu dětí a podle ročníků učilo ve čtyřech ročnících. Ředitelka školy učila všechny předměty v základní škole. Mateřská škola přebírala i funkci školní družiny, kterou zajišťovala pro děti, které po vyučování neměly nikoho doma a tak potřebovaly službu – školní družiny. S nárůstem administrativy a se zrušením školských úřadů se dospělo k právní subjektivitě škol. Ředitel je více úředník než učitel – snižuje se mu přímá pedagogická práce a přibývá administrativní práce. Zavádí se posílání výkazů elektronicky asi dvanáctkrát ročně. Hlásí se různé výkazy a rychlá šetření. Dále se posílají i různé výkazy a statistiky o mzdách. Nyní škola nutně potřebuje dalšího učitele, neboť i školní družina se přesouvá více na základní školu. Učitelka základní školy pracuje i na část úvazku i jako vychovatelka školní družiny. To vše je placeno normativem na žáka, který je z krajského úřadu tak postaven, aby byly zachovány nárokové složky platu a na tak malé škole jako je ta naše, nejsou nikdy další peníze na ohodnocení učitelů. V současné době má mateřská škola třicet pět dětí. Základní škola dvacet dětí. Školní družina šestnáct žáků a školní jídelna má kapacitu padesát dětí. V těchto posledních letech začíná výstavba v obci a tak dochází i ke zvýšení požadavků na umístění dětí do školy a školky. Proto žádají rodiče naší obec o stavební úpravu a přístavbu školy.⁶⁵

6.5 Akce školy

- Hasiči
- Besídka ke dni matek
- Rozsvěcování stromku
- Vánoční jarmark
- Besedy o knize (besedy a návštěva místní lidové knihovny)
- Školní výlety
- Vernisáže v Alšově jihočeské galerii – malování pro soutěže - téma
- Soutěže v recitaci, zpěvu, fotbale mezi školami

⁶⁵ Poznatky získané z výročních zpráv

- Noc ve škole
- Kroužky a zájmová činnost ve Školní družině⁶⁶

6.6 Budoucnost školy

V roce 2010, po mnoha jednání s rodiči, se školou, s radou školy, se zastupitelstvem obce a s panem starostou k jednání a přípravě projektu na rozšíření školy. Nový projekt je rozšířen o dvě herny mateřské školy tak, aby kapacita mateřské školy vzrostla na padesát dětí a základní škola by měla k dispozici dvě třídy a stala se tak dvoutřídní školou. Zároveň v roce 2010 požádala paní ředitelka o projekt na modernizaci školy od Evropské unie, který byl schválen v dubnu 2011. S tohoto projektu se zakoupí moderní didaktická technika a různé příslušenství, aby škola byla moderní a nesla prvky, které jsou v této době ve školách dostupné. Všichni doufáme, že se plánované cíle v brzké době uskuteční a škola tak v dalším budoucím období bude zase sloužit pro naše děti.⁶⁷

6.7 Současnost všeobecně

„Obec Hosín se nachází asi 10 km severně od Č. Budějovic a 4 km východně od Hluboké nad Vltavou ve výšce 500 metrů nad mořem. Věž kostela sv. Petra a Pavla je viditelná zdaleka z východní jižní i západní strany. Za dobré viditelnosti lze spatřit celé panorama hor od těch Novohradských přes Blanský les až po západní předhůří Šumavy. Samotný Hosín obývá cca 460 obyvatel ve 185ti převážně rodinných domcích. Většina obyvatel dojíždí do zaměstnání do Č. Budějovic, se kterým má autobusové i vlakové spojení. Je zde základní a mateřská škola, obchod se smíšeným zbožím, dvě pohostinství a kulturní dům se sálem. K občanské vybavenosti patří vodovod a plynovod. K Hosínu patří od r. 1964 i 4 kilometry vzdálená obec Dobřejovice s cca 200 obyvateli. Stavební dominantou obce je kaplička postavená v letech 1870 a 1871, která je zasvěcena sv.

⁶⁶ Poznatky získané z výročních zpráv

⁶⁷ Tamtéž

*Janu Nepomuckému a budova bývalé školy, kde je nyní v provozu pohostinství se sálem. K vybavenosti patří též vodovod. V roce 2005 byla vystavěna čistírna odpadních vod.*⁶⁸

V současné době se obec stále rozrůstá díky stavebním pozemkům, které jsou stále v prodeji.

6.8 Základní škola

„Základní škola je jednotřídní, pracujeme s dětmi 1., 2., 3. a 4. ročníku. Starší děti přecházejí podle přání rodičů do škol v Českých Budějovicích. Kapacita naší školní třídy je stanovena na patnáct dětí. Jsme školou rodinného typu, zaměřujeme se při práci na individuální přístup a rozvoj osobnostních složek dítěte. Máme zpracovaný Školní vzdělávací program " Škola pro děti " ⁶⁹

Učí se podle něj již čtvrtý rok. Pedagogové se snaží co nejlépe přizpůsobit ŠVP požadavkům žáků a tak jej stále dotváří.⁷⁰

Součástí školy je i školní družina. V odpoledních hodinách probíhají kroužky:

1/ Náboženství

2/ Výpočetní technika

3/ Kroužek anglického jazyka

4/ Výtvarný kroužek

5/ Kroužek angličtiny⁷¹

6.9 Mateřská škola

Mateřská škola je jednotřídní, pracuje s dětmi od 3 let do 6 let. K dispozici mají krásně vybavenou hernu s různými koutky pro zájmové oblasti dětí. Školní vzdělávací program se jmenuje "Poznáváme přírodu" navazuje na roční období a prochází všemi

⁶⁸ http://www.hosin.cz/htmlvse/soucasnost_str.htm

⁶⁹ http://www.hosin.cz/htmlvse/soucasnost_str.htm

⁷⁰ Tamtéž

⁷¹ <http://www.skolahosin.cz/index.php?nid=6838&lid=CZ&oid=1123434>

výchovnými sloţkami.⁵⁴ Stejně jako pedagogové základní školy, tak i učitelky mateřské školy se u dětí snaží rozvíjet samostatnost.⁷²

6.10 Zajímavosti

Karel Weis vzpomíná a popisuje návštěvu Ruského cara Alexandra I. Na Hluboké po bitvě u Lipska, kdy zde byl hostem Schwarzenberků. Tehdy, jak je známo, car se svou družinou zavítal na procházce na Hosín a spatřil chalupníka Vavřince Fajtla, jak vyorává se svými voly brambory, požádal jej o svolení vyorat jeden pruh a za to jej obdaroval penězi. Je několik tvrzení, kolik vlastně Vavřinec Fajtl od cara dostal.

„Roku 1815 dne 16. Oktobr, přijel ruskej císař Alexander v ½ 8 mé hodině na noc při fagulích s knížetem Karlem na Hlubokou, a na to dne 18. Ve ¾ na 12 byla v kostele držena pro něj zpívaná mše svatá a pak Te Deum Laudamus na památku vítěztví u Leibziku od roku 1813 s francouzy, když vojna byla, a na odpoledne byl Wasser-Jagt a Štvanice v starej oboře, při kteréžto bylo lidu hrozná síla ze všech stran na podívanej a skoro půl Budějč. Na to dne 19. na odpoledne jel císař na špacír k Hosínu s kněžnami a u Vívarky u lesa vyorával Vavřinec Fajtl chalupník z Hosína brambory na svým jiterním poli, ku kterémuž přišel císař Ruský Alexandr s kněžnami a vyoral jeden šnorek sám svýma rukama a Fajtl mu poháněl, a kněžny sbíraly brambory. A druhý den musel ten chalupník k němu do zámku a obdržel od něj pět dukátů, což v šajnech třista zlatých vynášelo. Od tohoto vorání car šel car skrz Hosín pěšky okolo školy s kněžnami, a pak jel z Hosína do Hrdějč a tam v hospodě sobě holbu piva nechal nalít a kněžnám holbu smetany, a dal za to deset zlatých v šajnech. Dne 17. byl na šívku v Purkarcí, a tam u myslivce na zahradě jedl brambory, který sobě s Hluboký vezl, a tam u myslivce Japerta vařit nechal.“⁷³

⁷² <http://www.skolahosin.cz/index.php?nid=6838&lid=CZ&>

⁷³ WEIS, K. Český jih a Šumava v písni. Praha: 1929.

ZÁVĚR

„Co potřebuje malé dítě?

Mnoho věcí, ale ze všeho snad nejvíce jistotu ve vztazích ke svým lidem.“

Prof. Dr. Zdeněk Matějček, Csc.

Malé děti, které chodí do mateřské školy a následně do základní školy v obci. Získávají svůj vztah k domovu. Je to místo, kde se narodily a je to prostředí, které od malička znají a mají tu své kamarády a rodinu, na jež se mohou spolehnout.

Práce mě velmi obohatila, protože jsem se více dozvěděla o své obci v dostupných kronikách i o Základní škole v Hosíně. Avšak celý proces bádání byl ztížen ne zrovna vyhovujícím dostatkem publikací a zdrojů vůbec.

Cíle stanovené v mé práci jsem splnila. Zjistila jsem odpovědi na otázky. Kdo ve škole vyučoval a jakým předmětům se vyučovalo. Kolik dětí docházelo do školy. Jaké předměty byly vyučovány. Jaká byla situace například po roce 1851? Kdo byl členem školní rady či jaký vliv měly na chod školy obě světové války?

Rovněž mne zajímala odpověď na otázku, jak se vyvíjela malotřídní škola.

Vazba na obec Hosín mi v budoucnu umožní, že se budu i nadále zajímat o dění v obci a o místní škole.

Cílem práce bylo nastínění situace vývoje školy na Hosíně od 19. století o literatuře, která by se zabývala tímto tématem, byla pouze ve školní kronice, která také není úplná. Snažila jsem se popsat historický vývoj dané školy. Má práce začíná historií obecného školství po roce 1848, následuje kapitola o obsahu vyučování, o vzdělávání budoucích učitelů, následující kapitola je věnována obci Hosín. Dále jsem se zaměřila na konkrétní školu, která byla obsahem mé celkové práce.

Kronika, na kterou jsem se odkazovala, byla pouze od roku 1880 a předchozí památná kniha, byla ztracena a velmi mě mrzí, že jsem nedohledala více informací o předchozí historii před rokem 1880. Největší zajímavostí, která se dochovala před rokem 1880, byl seznam ředitelů či řídících učitelů od roku 1599 po současnost. Škola byla od tohoto roku po současnost několikrát přestavena a modernizována. Navštěvovali

jí 32 i přiškolené obce, neboť tato škola byla jediná v blízkém okolí. Na této škole se vystřídal spousta učitelů a podučitelů z celého kraje.

V úvodu jsem si zadala mimo jiné i cíl zjistit podučitele vyučující zde od roku 1806 do roku 1975. Podařilo se mi zjistit pouze jejich jména do roku 1969, neboť více záznamů školní kronika neposkytuje.

Nejvíce jsem se zabývala současnou školou, ve které se zmiňuji i o mateřské škole, a o obci v současné době. Základní školu v současnosti navštěvuje, oproti minulosti, poměrně menší počet dětí a tato skutečnost je dána i tím, že v původních přiškolených obcích nyní vznikly samostatné školy, a tím se snížil počet dětí na základní škole Hosín. Tato škola se zaměřuje na rozvoj dítěte v moderním světě, neboť stále přibývají materiální pomůcky, které jsou pro dnešní dobu nezbytné. Děti, díky současné škole, mají možnost docházet do školních kroužků, kde mají širokou škálu nabídek, které se pořád rozšiřují. Škola také přispívá k obecním akcím. Mezi ně patří zdobení vánočního stromku, zpívání koled, masopust a další zajímavé akce.

Na závěr chci podotknout, že i když se rozvíjejí internetové stránky a stále se doplňují informace do kroniky, informací není stejně mnoho. Doufám tedy, že se tato situace změní a budou vznikat nové spisy o současné škole. Na této práci se mi podařilo shrnout historii školy v Hosíně, ale zároveň se mi nepodařilo dohledat informace před rokem 1880. Důvod uveden výše.⁷⁴

⁷⁴ JORDANOVA, V. *Počátky vzdělávání na Hosíně*. České Budějovice, 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Z. Svobodová

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Písemné zdroje:

Obecní kronika Hosín

Školní kronika Hosín

Tištěné zdroje:

HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, 113 s. ISBN 978-80-7435-044-3.

JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno, 2003. ISBN 80-7315-062-X.

KOZÁK, Pavel. *Tajemná místa na samém jihu Čech*. Praha 1999

KOVAŘ, Daniel, Českobudějovicko II. *Pravý břeh Vltavy*. České Budějovice, 2008. ISBN 978-80-86829-41-8.

MARSHALL, Peter H. *Magický kruh Rudolfa II.: alchymie, astrologie a magie v renesanční Praze*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, 334 s. ISBN 978-80-7381-238-6.

NOVOTNÝ, Miroslav. *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti*. Vyd. 1. v Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, 2006, 264 s., [104] s. obr. příl. ISBN 80-7040-883-9.

VACÍNOVÁ, Tereza. *Dějiny vzdělávání od antiky po Komenského*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009, 240 s. ISBN 978-80-86723-74-7.

VÁŇOVÁ, Růžena a kol., *Výchova a vzdělávání v českých dějinách*. Praha, 1992. ISBN 80-7066-607-2

VOMÁČKA, Jiří. *Malotřídní školy: nástin pedagogické problematiky*. Liberec: Technická univerzita, 1995, 120 s. ISBN 80-7083-170-7.

WEIS, K. *Český jih a Šumava v písni*. Praha: 1929

Nepublikovatelné zdroje:

JORDANOVA, V. *Počátky vzdělávání na Hosíně*. České Budějovice, 2011.
Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Z. Svobodová

Internetové zdroje:

www.hosin.cz

http://www.hosin.cz/htmlvse/soucasnost_str.htm4

<http://www.skolahosin.cz/index.php?nid=6838&lid=CZ&oid=1123434>

<http://www.skolahosin.cz/index.php?nid=6838&lid=CZ&oid=1123438>

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obr. 1. Nová budova školy

Obr. 2. Vánoce ve škole

Obr. 3. Výlet do Filharmonie

Obr. 4. Pracovní činnosti (3D akvária)

Obr. 5. Pracovní činnosti

Obr. 6. Soutěž Borecký hlásek

Obr. 7. Plavecký výcvik

Obr. 8. Škola v přírodě

Obr. 1 Nová budova školy

Obr. 2 Vánoce ve škole

Obr. 3 Výlet do Filharmonie

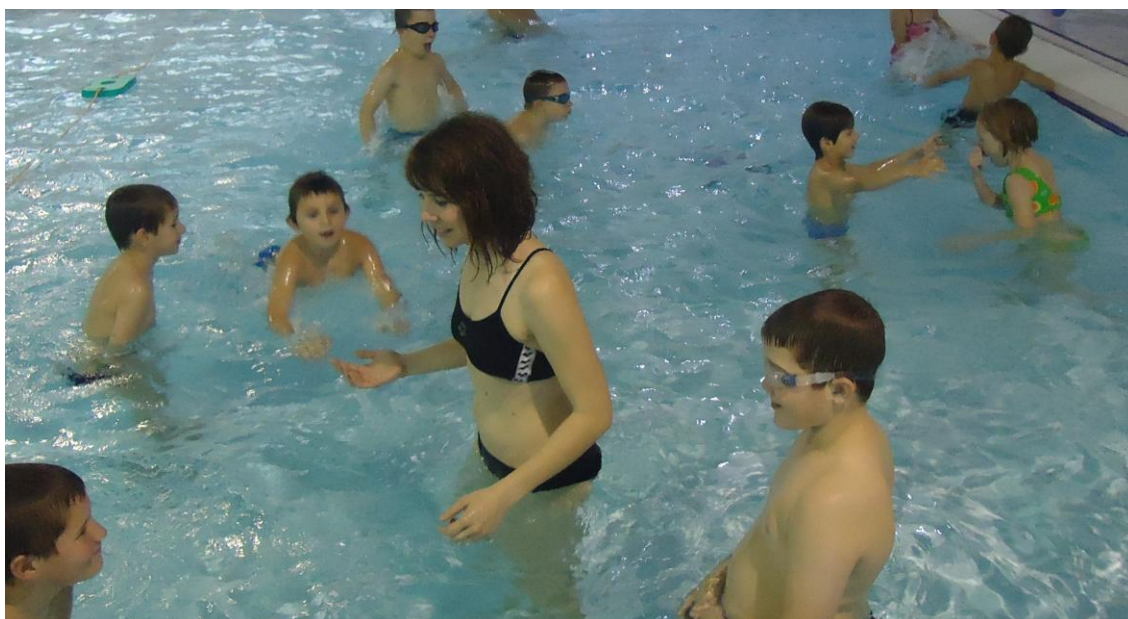
Obr. 4 Pracovní činnosti (výroba 3D akvárek)

Obr.5 Pracovní činnosti

Obr. 6 Soutěž Borecký hlásek

Obr. 7 Plavecký výcvik

Obr. 8 Škola v přírodě

ABSTRAKT

JORDÁNOVÁ, V. *Počátky vzdělávání na Hosíně*. České Budějovice 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedry pedagogiky. Vedoucí práce Z. Svobodová.

Klíčová slova: Historie obce, současný stav školy, žactvo a kantorů, poválečné období, současnost.

Bakalářská práce nastiňuje historický vývoj a počátky školy v obci Hosín u Českých Budějovic od roku 1880. Jednotlivé kapitoly vypovídají o stavu nejen školní budovy, ale také o počtu učitelů, kteří na škole pedagogicky působili. A samozřejmě i o počtu žáků, jež zdejší školu navštěvovali i v průběhu dalších let v 19. století až do současnosti. Důležitou informací této práce je, že budova místní malotřídní školy neslouží jen dětem mladšího školního věku, ale navštěvují ji i děti předškolního věku, jelikož je v budově zřízena i jedna třída mateřské školy.

v práci jsou také zmíněny změny školství ve válečných a poválečných obdobích, které neblaze ovlivnily další vývoj místní školy. K práci patří přiložené přílohy, které obsahují fotografie školy nejen z dob minulých, ale také ze současnosti, na nichž je vidět jistý pokrok.

ABSTRACT

Origins of education in the village Hosín

Key words: History of the village, the current stage of the school, pupils and teachers, post war era, present status

The bachelor work outlines the historical development and origins of the school in the village Hosín near České Budějovice since the year 1880. Individual chapters mention the status of the building, numbers of pupils and likewise the numbers of teachers who taught there in the past. And there are of course mentioned numbers of pupils who attended the school from the 19th century till now. The very important information of this work is, that the building of this school is not used only for scholastic education, but for pre – school education too – there is one kindergarden class.

There are also mentioned changes in the educational system during the wars and in the post war era which have influenced development of this school. To this work are enclosed attachments which contain pictures of the school from the past but as well from the present, where could be seen progress